Elektrijaam. Teiseks linna valgustamise ülesandel töötavaks ettevõtteks on elektrijaam, mis ellu kutsuti märksa hiljemini — 1910. a. detsembril, nii et 1911. a. oli ta esimeseks tegevusaastaks. Ettevõtte esialgne väärtus ulatus 130 tuhande rublani. Edaspidi täiendati ning laiendati jaama korduvalt ja 1924. a. töötas ta 5 lokomobiiliga 735 hobujõu ulatuses, mis käima pani 10 dünamot (generaatorit). Elektrijaama tegevuse tulemuste üldarenemine selgub järgnevast tabelist:

L'exploitation de l'usine d'électricité:

Aastad [1] Années	Tulu rublades Recettes en roubles russes	Kulu rublades Dépenses en roubles russes	Puhaskasu (+) või kahju (—) Gain net ou perte nette	Voolutarvitajate arv Nombre des usagers du courant électrique	Voolu toodang kv-es Production d'électricité en kilowatts	Jaama ja sisseseadu väärtus Valeur des objets inventoriés de l'usine	Jaama võlakoormus ja väärtuse kahanemise arve rublades Dettes et amortissements
1911	33 594,46	29 566,07	+ 4 028,39	178	85 822	132 092,84	130 000
1912	48 761,99	36 603,91	+ 12 159,08	239	144 330	156 239,20	158 286,87
1913	50 332,02	39 315,92	+ 11 016,10	273	171 988	165 156,80	170 612,13
1914	82 610,31	73 656,53	+ 7 953,78	—	173 293	249 994,82	226 147,74
1915	107 277,47	69 229,92	+ 38 229,92	416	234 985	241 848,92	230 799,76
1916	127 625,28	97 011,34	+ 30 613,94	515	326 188	247 369,13	235 398,45
1917	226 517,97	176 927,17	+ 49 590,80	589	371 460	253 902,58	253 902,58
			Eesti markades — Marks estoniens				
1918	—	—	—	1519	489 035	—	—
1919	2 279 854,21	1 463 033,94	+ 816 820,27	2015	742 074	292 891,47	194 879,53
1920	8 208 130,98	5 991 582,81	+ 2 209 848,17	2311	947 741	337 708,97	215 717,62
1921	18 376 829,46	11 538 914,38	+ 6 837 915,08	2591	984 678	863 696,35	365 057,18
1922	27 915 259,55	19 209 435,29	+ 8 705 824,26	2826	1 192 120	5 245 468,98	615 354,16
1923	32 096 909,64	24 394 483,41	+ 7 202 426,23	3236	1 479 788	23 272 796,04	9 824 464,20
1924	30 227 000,00	27 803 000,00	+ 2 424 000,00	—	1 562 500	33 225 000,00 [2]	—

Sellest tabelist selgub, et jaam tekkis ajal, mil nõudmine elektrijõu järele oli küllalt suur. See avaldub niihästi alalises voolutarvitajate arvu suurenemises kui ka elektrienergia toodangu kasvamises 85 822 kv-lt 1911. a. 1 479 788 kv-ini 1923. a. Mis puutub ettevõtte rahanduslikke tulemusi ja üldkäibeid iseloomustavaisse arvudesse, siis ühtib jaama tegevusaja tähtsam osa niisuguse ajajärguga, mis tunduvalt raskendab igasuguste võrdluste ja järelduste tegemist. 1915. a. lõpul ja 1916. a. mõjub ses suhtes raha (paberrubla) väärtuse langemine, 1918. a. — revolutsioon ja sõjale järgnenud vapustuste tagajärjed, mis tundusid kogu Euroopas ja eraldi ka Eesti Vabariigis, mis vast oli asuda saanud iseseisvale elule.

Ühena elektrijaama tegevuse rahanduslikku külge iseloomustava iseärasusena tuleb vaadelda alalist küllalt kõrget puhaskasu, mis õigustab meid kõnelema voolutarvitajate isesugusest maksustamisest linna kasuks, teiselt poolt aga lubab vaadelda seda kõrget maksu tarvitajate jõukuse kõrvalise tunnusena. Elektrijaama ja sellega ühenduses seisvate sisseseadude väärtuse kui ka jaama võlakoormusemäärade arvutamisel tuleb piinlikult eraldada ajajärk, mis kestis 1917. a. lõpuni, sellele järgnenud ajajärgust, mil rahvatulunduses ning rahasüsteemis olnud põhjalikud muudatused sunnivad tingimisi hindama ülalmainitud arvusid tabeleis. Selt seisukohalt saamegi 1919. a. kui ülemineku-aasta kohta küllalt imeliku pildi, milles

1) Kõikide aastate andmed, välja arvatud 1924. a., on võetud aruandeist, 1924. a. andmed — eelarvest.

2) 31. XII-ks 1923. a. on elektrijaama vallasvara väärtus arvatud 22 841 000 marga, kinnisvara — 10 384 000 marga, koguvarandus — 33 225 000 marga peale.

Tartu, lk. 481